

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький державний університет управління

Затверджую

В.о. ректора Донецького державного
університету управління
д.держ.упр., проф.

С.Ф. Марова

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ
У ДОНЕЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ УПРАВЛІННЯ

Ухвалено на засіданні Вченої
ради ДонДУУ від 10.02.2015 р.
протокол № 2

Маріуполь - 2015

1. Загальні положення

1.1. Положення про дистанційне навчання (далі – Положення) Донецького державного університету управління є нормативним документом, який регламентує організацію процесу дистанційного навчання в університеті.

1.2. Положення розроблено відповідно до:

- Закону України «Про вищу освіту»;
- Цивільного кодексу України;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання (Наказ Міністерства освіти і науки України №1494 від 23 вересня 2003р.);
- Положення про дистанційне навчання (Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013р., № 660 від 01.06.2013);
- Положення про організацію освітнього процесу у Донецькому державному університеті управління.

1.3. Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, практичних умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу.

З метою забезпечення сучасних вимог до рівня сформованості вмінь та навичок випускників вищої школи дистанційне навчання в ДонДУУ проводиться за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси інформаційні продукти, які є достатніми для вивчення окремих навчальних дисциплін.

2. Цілі і завдання дистанційного навчання

2.1. Мета впровадження дистанційної форми навчання:

- реалізація інноваційної складової вивчення різних дисциплін, надання студентам можливості отримати поглиблені знання завдяки використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- набути вміння та навички систематичного подальшого професійного самовдосконалення відповідно до обраної спеціальності, навчальної програми з використанням інформаційно - комп'ютерних технологій;

- набуття методологічного та технологічного досвіду організації дистанційної освіти.

2.2. Основними завданнями ДонНУ з впровадження дистанційного навчання є:

- розширення доступу різних категорій студентів до якісного навчання за відповідними програмами;

- забезпечення індивідуалізації навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей студентів;

- підвищення якості та ефективності навчання шляхом застосування сучасних освітніх технологій;

- створення додаткових можливостей спілкування викладачів і студентів у межах інтерактивного навчання;

- забезпечення навчання за дистанційною формою у навчально-консультативних філіях університету та подальше перетворення їх у локальні філії дистанційного навчання;

- забезпечення контролю якості освіти.

2.3. Дистанційна форма навчання є особливою формою навчання осіб, які мають певний рівень вищої освіти для здобуття ними відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня шляхом дистанційного вивчення навчальних дисциплін і складання заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю, передбачених навчальним планом. Дистанційна форма навчання застосовується для всіх рівнів вищої освіти за всіма напрямками підготовки і спеціальностями.

2.4. Обсяг, структура і якість знань, умінь та навичок, що надаються дистанційно, мають відповідати вимогам державного стандарту освіти або стандартам ДонДУУ, розробленими відповідними кафедрами і факультетами для певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

2.5. Порядок відбору контингенту та умови зарахування на навчання за дистанційною формою визначає ДонДУУ.

2.6. Кількість студентів і слухачів, що навчаються за дистанційною формою, визначається в межах ліцензійного обсягу підготовки за денною формою навчання та в межах ліцензованого обсягу підготовки.

3. Управління системою дистанційного навчання

3.1. Загальне управління системою дистанційного навчання (ДН) здійснює ректор, забезпечуючи:

- проведення заходів для здійснення дистанційного навчання за обраними напрямками (спеціальностями) за всіма видами освітньої діяльності;
- фінансову підтримку дистанційного навчання;

3.2. Оперативне управління здійснює проректор з науково-педагогічної роботи, забезпечуючи:

- контроль якості та мотивацію учасників упровадження дистанційного навчання в ДонДУУ.

4. Організаційні засади системи дистанційного навчання

4.1. Створення та вдосконалення інформаційних ресурсів дистанційних курсів ДонДУУ здійснюється переважно викладачами університету.

Усі майнові права інтелектуальної власності на дистанційні курси, що були розроблені працівниками університету в рамках їх робочого часу, відповідно до закону України «Про авторське право і суміжні права» належать ДонДУУ.

4.2. ДонДУУ отримує майнові права та право самостійного використання дистанційних курсів, які розроблені як юридичними, так і фізичними особами (викладачами) при збереженні авторських прав.

4.3. Усі дистанційні курси приймаються до Університетського банку дистанційних курсів.

4.4. Деканати та випускові кафедри ДонДУУ з метою апробації нових дистанційних курсів організовують дистанційне навчання після розгляду та схвалення дистанційних курсів на засіданні кафедр.

4.5. ДонДУУ забезпечує використання у навчальному процесі дистанційних курсів та проводить внутрішній моніторинг якості дистанційного навчання.

5. Організація навчального процесу за дистанційною,

очно - дистанційною (з окремими її елементами) формою навчання

5.1. Прийом на дистанційну, очно- дистанційну (з окремими її елементами) форму навчання (здійснюється згідно з Правилами прийому до ДонДУУ. Особи, які навчаються в університеті за дистанційною, очно – дистанційною (з окремими її елементами) формою мають статус студента і на них поширюються права та обов'язки, визначені чинним законодавством.

5.2. Зміст, обсяг, структура та якість знань, навичок і вмінь студентів, які навчаються без відриву від виробництва, відповідають стандартам вищої освіти, установленим для відповідного освітнього ступеня.

5.3. Організація навчання за дистанційною, очно-дистанційною (з окремими її елементами) формою під час сесій здійснюється відповідно до графіка навчального процесу та робочих навчальних планів на поточний рік, які доводяться до відома всіх студентів перед початком навчального року.

5.4. Учасниками навчального процесу, що відбувається за дистанційною формою навчання, є:

- особи, які навчаються: студенти;
- науково-педагогічні працівники (далі за текстом – викладачі);

- фахівці з інформаційних технологій, адміністратори дистанційного навчання, програмісти, методисти, оператори тощо (далі за текстом – персонал).

5.4.1. Викладачі дистанційного курсу можуть мати різні права та обов'язки:

- автор курсу – викладач, який розробляє, редагує та підтримує курс, консулює студентів, перевіряє та оцінює їх роботи. Автор (або автори) відповідає за якість і зміст курсу, він володіє особистим немайновим правом інтелектуальної власності на дистанційний курс.

- викладач-асистент (тьютор) – викладач, який проводить навчальну роботу у дистанційній формі, консулює студентів, перевіряє та оцінює їх роботи, але не має права редагувати курс. Призначається рішенням відповідної кафедри або спільним рішенням кафедр, якщо навчальне навантаження з дисципліни закріплене за кількома кафедрами.

5.4.2. Викладачі, які забезпечують навчальний процес за дистанційною, очно- дистанційною (з окремими її елементами) формою навчання, повинні мати необхідний кваліфікаційний рівень з технологій дистанційного навчання.

5.4.3. Робочий час педагогічних та науково-педагогічних працівників, що забезпечують дистанційне навчання, для виконання навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших робіт у поточному навчальному році не повинен перевищувати річний робочий час відповідно чинного законодавства України про працю.

5.4.4. Навчатися в університеті за дистанційною, очно – дистанційною (з окремими її елементами) формою навчання мають право громадяни України, іноземні громадяни й особи без громадянства відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод.

5.4.5. Строк навчання за дистанційною, очно – дистанційною (з окремими її елементами) формою має бути таким, як і за денною формою

навчання за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями/освітніми ступенями, напрямами підготовки та спеціальностями.

5.4.6. Випускники університету, які успішно закінчили повний курс навчання за дистанційною або поєднаною з дистанційною формою навчання і пройшли державну атестацію, одержують відповідні документи державного зразка про освіту.

5.5. Особливості організації навчального процесу дистанційної освіти.

5.5.1. Навчальний процес дистанційного навчання в університеті організовується на підставі навчальних планів, розроблених на основі галузевих стандартів вищої освіти і вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання.

5.5.2. Навчальний процес за дистанційною формою в університеті здійснюється у наступних видах: навчальні заняття, виконання проектних завдань, практична підготовка, контрольні заходи.

5.5.3. Основними видами навчальних занять при дистанційному навчанні в університеті є: самостійне вивчення навчального матеріалу дистанційного курсу, лекція, консультація, семінар, дискусія, практичне заняття, лабораторне заняття, тощо.

5.5.4. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти отримують через Інтернет. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються програмою навчальної дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться в дистанційному курсі.

5.5.5. Дистанційна лекція – один із видів навчального заняття в дистанційному навчанні, на якому студенти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку, як у синхронному режимі, коли студенти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли студенти отримують аудіовізуальний запис лекційного

матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді веб-сторінок або у форматі Word, Excel, PowerPoint, PDF, тощо.

До основних видів дистанційної лекції належать:

- відеолекція – лекція викладача, записана на відеоплівку або засоби впровадження на електронний носій, доповнена мультимедіадодатками, що ілюструють виклад лекції та її переведення в комп'ютерний відеоформат;

- мультимедіалекція – лекційний матеріал, який викладається з використанням спеціально розроблених інтерактивних комп'ютерних навчальних програм. При цьому завдяки використанню мультимедіазасобів навчальний матеріал структурований так, що кожний слухач обирає для себе оптимальну траєкторію й зручний темп опрацювання матеріалу в такий спосіб вивчення, який максимально відповідає психофізіологічним особливостям його сприйняття.

Дистанційні лекції проводяться по найбільш важливим темам за визначенням випускових кафедр за узгодженням з навчальним відділом ДонДУУ.

5.5.6. Дистанційне консультування слухачів здійснюється за очно-дистанційною формою навчання як у режимі реального часу (синхронно), так і із затримкою відповідей у часі (асинхронно) з використанням усіх засобів зв'язку (Інтернету, електронної і звичайної пошти, телефону, факсу тощо);

5.5.7. Семінар – це навчальне заняття, що заплановане програмою навчання, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, до якого студенти готують тези виступів на підставі виконаних завдань.

Вебінар – інтерактивний семінар, організований за допомогою інтернет-технологій. Вебінар зазвичай проходить у формі віртуального спілкування між викладачем – ведучим (спікером), який робить доповідь, наочно підкріплену презентацією, та слухачами-учасниками цього on-line заходу, які мають можливість активно взаємодіяти з ведучим і між собою, а саме: прослухавши доповідь, обговорювати викладений матеріал та коло

проблемних питань, означених у ній, виконувати завдання й відповідати на запитання ведучого, висловлювати думки, ставити свої запитання й отримувати на них відповіді тощо.

5.5.8. Практичне заняття – це навчальне заняття, під час якого відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, сформульованих у дистанційному курсі. Практичні заняття виконуються дистанційно, результати для перевірки розміщуються в дистанційному курсі на платформі ДонНУ.

Семінарські та практичні заняття проводяться по найбільш важливим темам за визначенням випускових кафедр за узгодженням навчального відділу ДонДУУ.

5.5.9. Відеоконференція – інтерактивна тематична дискусія, що проводиться в режимі on-line за допомогою сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій (зокрема електронної пошти, обміну файлами). Відеоконференція використовується для відкритого обговорення поставлених навчальних проблем за попередньо розробленою структурою і регламентом обговорення заданої тематики в межах дистанційного листування. При цьому всі повідомлення, які відправляються в групу, з часом стають відомими всім учасникам конференції. Це заняття (як і будь-які інші) має бути заздалегіть змодельованим, тобто викладач (автор) має продумати перебіг заняття й уявити можливі реакції студентів.

5.5.10. Чат-заняття – інтернет-заняття з використанням синхронних засобів спілкування (чат-технологій), де користувачі (викладач-консультант і студенти) обмінюються повідомленнями в реальному часі (мають одночасний доступ до чату). Усі повідомлення кожного учасника безперервним потоком проходять перед очима користувача, з цього потоку він виокремлює ті, що адресовані особисто йому або всім учасникам on-line чату.

5.5.11. Форум – інтернет-заняття, що проводиться в асинхронному режимі взаємодії викладачів і педагогічних працівників (у розподіленому часі) з використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій. Обговорення навчальної проблеми педагогічними працівниками з викладачем та між собою відбувається шляхом ознайомлення з текстовими повідомленнями, які може залишити на визначеному сайті кожен учасник форуму і які є доступними для інших. Від чат-занять форуми відрізняються можливістю проведення тривалішої (багатоденної) роботи;

5.5.12. Інші види навчальних занять, які можуть проводитися (у синхронному або асинхронному режимах) – ділові ігри, виконання проектів у групах, виконання контрольних-тестових завдань тощо.

Види занять встановлюють провідні кафедри, вони зазначаються у навчальних, навчально-тематичних планах та інших документах.

5.5.13. Виконання завдань у дистанційному навчанні передбачає розроблення курсових робіт, контрольних, розрахунково-графічних робіт або завдань та дипломної роботи, які виконуються студентами самостійно за можливостей консультування керівниками проектів та призначеними консультантами через форуми або очно. Виконані дистанційно розрахунково-графічні, контрольні роботи та курсові проекти оформлюються студентами в електронному вигляді і перевіряються викладачем.

Дипломні роботи подаються студентом до Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) особисто у друкованому вигляді. Захист дипломних робіт відбувається очно, у відповідності до розкладу, перед ДЕК згідно з чинним в університеті порядком. Дипломні проекти зберігаються в архіві університету згідно з чинними правилами.

5.5.14. Контрольні заходи для студентів дистанційної форми навчання передбачають самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Самоконтроль є первинною формою контролю знань студентів, який обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу. Основною формою вхідного, поточного та рубіжного

контролю є тестування. Крім того, поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять та дискусій, вебінарів, відеоконференцій, чат- занять та форумів.

5.5.15. Оцінювання результатів практичних робіт відбувається викладачем дистанційно; в випадках оцінювання робіт, які представлені не в електронному вигляді – очно; оцінювання результатів тестування – переважно автоматично.

5.5.16. Іспити та заліки складаються студентами в період екзаменаційних сесій у відповідності до розкладів занять.

5.5.17. До розроблення і впровадження механізму гарантованої ідентифікації учасників процесу дистанційного навчання іспити та заліки складаються особисто.

5.5.18. Результати поточного та семестрового контролю (іспитів та диференційованих заліків) оцінюються у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки України.

5.5.19. Результати семестрового контролю зберігаються на паперових носіях (екзаменаційних та залікових відомостях, залікових книжках).

6. Забезпечення дистанційного навчання

6.1. Забезпечення дистанційного навчання включає такі складові: науково-методичне забезпечення; кадрове забезпечення; системотехнічне забезпечення; матеріально-технічне забезпечення.

6.2. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання розробляють викладачі університету. Науково-методичне забезпечення включає:

- наукові основи дистанційного навчання для всіх освітніх рівнів та напрямів підготовки, перепідготовки та (або) розширення профілю(підвищення кваліфікації);

- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

- єдині вимоги до навчальних планів, програм і нормативів дистанційного навчання, які відповідають державним стандартам освіти;
- дидактичне та методичне забезпечення дистанційних курсів;
- методики розроблення, апробації та впровадження дистанційних курсів;
- науково-методичні основи функціонування банку дистанційних курсів.

6.3. Кадрове забезпечення дистанційного навчання реалізується системою перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників університету.

6.4. Усі фахівці, які забезпечують дистанційне навчання, повинні бути атестованими і мати відповідні документи, що підтверджують кваліфікаційний рівень з дистанційного навчання. Університет забезпечує підвищення кваліфікації своїх працівників, які задіяні у дистанційному навчанні, не рідше одного разу на п'ять років.

6.5. Системотехнічне забезпечення включає в себе апаратну, телекомунікаційну, програмну та інформаційну складові.

6.5.1. До апаратного забезпечення належать: сервери для розміщення дистанційних курсів, веб-сайтів та відповідних сервісних служб, робочі станції для викладачів, а також студентів, які навчаються дистанційно, мережеве обладнання для об'єднання серверів та робочих станцій в єдину локальну систему та їхнього підключення до Інтернет.

6.5.2. Телекомунікаційне забезпечення складається з:

- телекомунікаційного обладнання, що забезпечує об'єднання мереж, які задіяні в дистанційному навчанні;
- телекомунікаційного обладнання, що забезпечує необхідну якість та пропускну здатність каналів зв'язку для інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу та їхнього доступу до інформаційних ресурсів.

6.5.3. Програмне забезпечення включає:

- системне програмне забезпечення для підтримки роботи серверів і робочих станцій;
- прикладне програмне забезпечення для загальної підтримки та адміністрування процесу дистанційного навчання;
- прикладне програмне забезпечення для створення навчальних матеріалів дистанційних курсів (редактори тексту, графіки, відео, звуку, анімаційні пакети тощо);
- інше програмне забезпечення, що рекомендується або розповсюджується університетом для його використання особами, що навчаються за дистанційною формою навчання.

6.5.4. До інформаційного забезпечення належать інформаційні ресурси, що використовуються у процесі дистанційного навчання: окремі дистанційні курси, електронні бібліотеки, нормативно-правова база стосовно дистанційного навчання, інші навчальні ресурси, у тому числі й ті, що є в мережі Інтернет.

6.6. До матеріально-технічного забезпечення належать матеріальні об'єкти та обладнання, що забезпечують процес дистанційного навчання. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення університету визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами.

7. Фінансування у сфері дистанційного навчання

7.1 Фінансування діяльності з дистанційного навчання здійснюється у відповідності з діючим законодавством, в тому числі за рахунок: коштів державного бюджету, коштів фізичних та юридичних осіб, що вносять плату за навчання, виконання господарчих договорів, отриманих грантів, добровільних внесків і пожертв, інших надходжень, не заборонених чинним законодавством.

7.2. Фінансові відносини ДонДУУ з організаціями та установами в сфері дистанційного навчання здійснюються на договірних засадах.

8. Міжнародне співробітництво у сфері дистанційного навчання

8.1. Головними напрямками міжнародного співробітництва у сфері дистанційного навчання для університету є:

- участь у проектах і програмах, спрямованих на входження системи дистанційного навчання України до світової освітньої системи з урахуванням національних інтересів і здобутків вітчизняної освіти, зокрема створення міжнародних віртуальних університетів, до складу

- яких входять навчальні заклади різних країн;

- участь у проектах і програмах інтегрування національних

- телекомунікаційних мереж, що задіяні у дистанційному навчанні, в європейські та світові науково-освітні телекомунікаційні мережі;

- проведення спільних наукових досліджень щодо розвитку технологій дистанційного навчання;

- участь у розробленні міжнародних стандартів на технології дистанційного навчання;

- надання послуг, пов'язаних із здобуттям освіти за технологіями дистанційного навчання, іноземним громадянам;

- відрядження за кордон педагогічних, науково-педагогічних працівників та інших фахівців з метою підвищення кваліфікації з дистанційного навчання відповідно до міжнародних договорів України, а також прямих договорів навчальних закладів з іноземними партнерами.

8.2. Університет має право здійснювати міжнародне співробітництво в сфері дистанційного навчання, укладати відповідні договори, встановлювати прямі зв'язки з навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо, згідно з чинним законодавством.

Проректор з науково-педагогічної роботи

д.держ.упр., проф.

В.І. Токарева

Начальник навчального відділу

О.А. Стасюк